

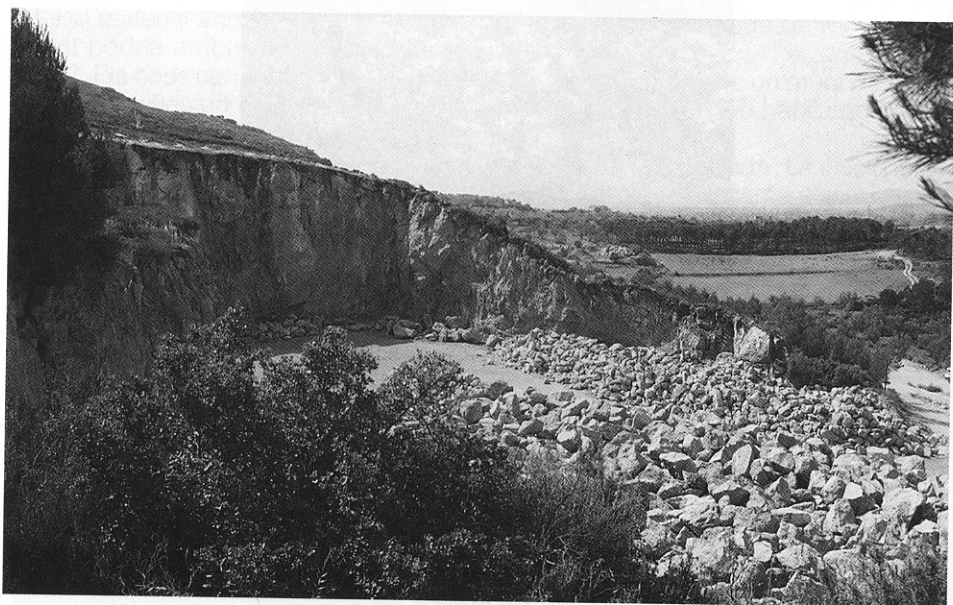
UN PAISATGE MALTRACTAT

EXPLOTACIONS EXTRACTIVES

Les activitats extractives a cel obert són un tall i una incisió profundes en el relleu d'una muntanya. Representen un alteració de tot el sistema que conforma un espai natural i causen una modificació substancial del paisatge.

Comporten un fort impacte ambiental a causa de les partícules sòlides que desprenen els treballs d'exploració i un impacte visual pel fet que trenquen la línia harmònica i contínua del conjunt orogràfic.

Difícilment una restauració posterior feta, fins i tot, responsablement i d'acord amb la normativa vigent podrà restituir l'espai mutilat i reintegrar-lo novament en el conjunt del paisatge de l'entorn.

Les pedreres destrueixen radicalment el Montgrí.

REPOBLACIÓ FORESTAL

A alguns llocs del Montgrí, per la profunditat del sòl i per les condicions d'humitat, podria desenvolupar-s'hi un alzinar. La tendència fins ara, però, ha estat la de cobrir grans zones de garric, que no estan desproveïdes d'interès per al naturalista, amb pinedes de pi blanc. El sistema de reforestació, com pot observar-se a les fotografies aèries, consisteix a llaurar el terra de tal manera que es provoquen solcs de profunditat considerable i es remou un volum important de terra i pedres, amb la qual cosa s'altera la formació natural del sòl, per plantar, finalment, plançons de pi disposats en renglera que amb dificultats arriben a formar unes pinedes de baixa productivitat forestal i d'alt risc d'incendi.

Abocador incontrolat de les escombraries del municipi de Bellcaire a l'entrada de la Vall de Santa Caterina enmig d'un oliver.

ABOCAMENTS

La pressió urbana que els municipis i les urbanitzacions del cinturó del Montgrí exerceixen en el massís és considerable i té manifestacions ben variades.

El medi urbà procura expulsar del seu interior tots aquells residus i deixalles sòlids i orgànics que li són inservibles. En general, s'ha previst un sistema de recollida, destrucció i, moltes vegades, de reciclatge de residus. Però encara al Montgrí hi ha abocaments públics incontrolats de residus urbans que, a més de la contaminació que provoquen, augmenten els riscos d'incendis. A més, en molts indrets boscosos propers als nuclis urbans, al fons de les valls en llocs on és més difícil el control oficial i l'observació visual, mig amagats probablement per un sentiment inconscient de vergonya col·lectiva, trobem tota mena de deixalles orgàniques, papers, runes i materials de construcció sobers i estris metàl·lics inservibles.

Es tracta d'abocaments semi-clandestins que s'inicien abocant-hi primer alguns cabassos de runa i algun instrument domèstic massa vell i acaben convertint-se en autèntics abocadors on es llencen deliberadament tota classe de materials.

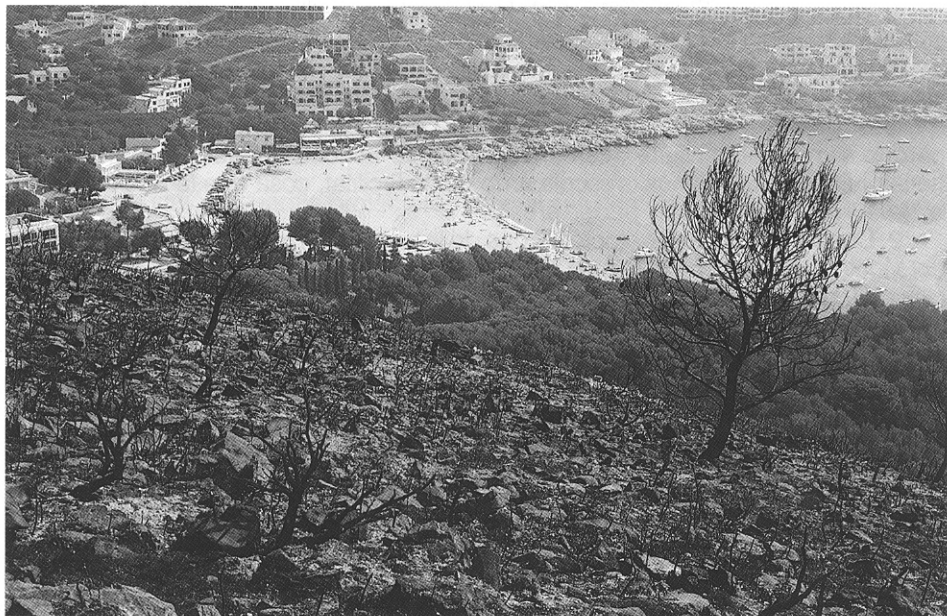
URBANITZACIONS

L'afany d'abandonar les ciutats els caps de setmana i l'estiu i l'interès especulatiu a curt termini d'alguns promotors ha fet que es construïssin urbanitzacions en llocs del Montgrí inadequats i que s'haurien hagut de preservar com un bé comú de tota la societat. La construcció de segones residències al Montgrí ha comportat una alteració irreversible en aquells indrets del patrimoni natural, la degradació d'un paisatge valuós, i en alguns casos, del patrimoni arqueològic. Vegem-ne alguns exemples:

1. L'obertura de carrers que ha de teixir la xarxa viària destrueix el vessant d'una manera violenta, llançant pendent avall els blocs de pedra i la terra que extreuen les màquines excavadores. La vegetació que es troba al dessota dels nous vials queda destruïda inexorablement. L'equilibri en què es troben els blocs de pedres i tot el material abocat és enormement inestable, fins al punt que qualsevol moviment podria arribar a produir algun accident.

2. Els nous carrers sovint resten inacabats i no són més que un munt de runes. A les parcelles on encara no s'ha iniciat la construcció del nou habitatge hom hi aboca tota mena d'enderrocs i de deixalles.

3. La continuïtat del paisatge natural ha quedat interrompuda. La il·lusió inicial de viure en plena natura aviat resulta una fallàcia: el nou emplaçament acaba esdevenint un nucli urbà densament poblat en el qual, de vegades, no s'hi han previst els serveis necessaris de consum diari.

Incendi sobre Cala Montgó provocat per un coet de Sant Joan.

INCENDIS FORESTALS

Els incendis forestals a la zona mediterrània es produeixen, sobretot, entre els mesos de juny i setembre. L'estiu és un període sec, de forta radiació i d'escassa pluviositat. La vegetació contribueix notablement a la propagació del foc: les pinedes, les brolles, les garrigues són comunitats piròfites. El Montgrí reuneix exactament aquestes característiques i encara hi hem d'afegir el vent: els vents del nord i nord-est, secs i violents, i els vents de ponent ressequen la humitat ambiental i augmenten, doncs, el risc d'incendi.

La causa principal dels incendis forestals es troba, sobre tot, en l'acció humana: la manca de civisme, la negligència o la imprudència. La pràctica del trial, tan estesa al Montgrí, l'abandonament de deixalles i residus en llocs amagats i enclotats on, precisament, creixen pinedes autèntiques i algun clap d'alzinar, una cigarreta mal apagada o la foguera irresponsable d'un dinar de diumenge pot provocar un incendi de grans proporcions.

El Montgrí, per la seva situació geogràfica i per les seves característiques físiques i també perquè es troba sota la influència de nuclis urbans extremament poblats a l'estiu ha estat catalogat com una zona de risc d'incendi elevat.

EL TRIAL

La pràctica del trial provoca en el medi natural del Montgrí uns efectes destructors irreversibles i immediats que es poden observar en el mateix moment que acaba de passar una moto de trial.

1. Erosió del sòl. Els terrenys amb forts pendents i relliscosos són els més apreciats pels trialers i alhora els més sensibles a l'erosió. L'estructura de les rodes de les motos fa que en les pujades la màquina expulsi partícules de terra i fracturi les pedres.

Destruïx l'estrat herbaci i deixa el terra nu. Comprimeix el sòl i l'empobreix perquè s'impedeix el lliure intercanvi de gasos. El sòl compactat no reté l'aigua de la pluja. L'aigua, doncs, s'escola amb molta facilitat, cosa que fa que augmenti la seva velocitat i el seu poder erosiu.

2. Destrucció de la vegetació. El pas de les motos de trial pels camins i còrrecs del Montgrí destrueix la vegetació pròpia del massís i afavoreix la penetració d'espècies ruderals més resistents.

El risc d'incendi, a causa de les guspies dels tubs d'escapament, és elevat.

3. Efectes devastadors sobre la fauna. Els ocells abandonen el seu medi natural a causa de la contaminació acústica que provoquen els motors de les motos. Moltes vegades l'emigració de determinades espècies, especialment sensibles a aquesta agressió, pot resultar definitiva si, a més a més, abandonen els seus nius en l'època de cria.

El camí del Castell i de Santa Caterina mostra clarament els efectes devastadors del pas de les motos de trial. Les canalitzacions en els camins de l'aigua de la pluja han quedat trencades i, per tant, l'aigua ha perdut el camí que els pagesos havien marcat amb molta cura. En els sòls més tous que es troben en la base del massís poden observar-se xaragalls en els desnivells i en els marges del camí i incisions profundes per on s'escorre l'aigua. En els xaragalls que les motos pro-

Motos —factor molt greu d'erosió dels sòls del massís— al cim del Montgrí.

voquen en els camins és pràcticament impossible de fer-hi una acció reparadora. Més amunt, les motos han destruït l'antic empedrat del camí.

EROSIÓ DEL SÒL

La destrucció de parets protectores de marges i camins és una de les causes de l'erosió del sòl al Montgrí.

L'abandonament de l'activitat agrícola en molts indrets del Montgrí, en especial en els sectors més elevats i, per tant, més inassequibles, ha comportat, també, que s'abandonessin les parets protectores de camins i les parets seques que suporten les feixes en les quals hom ha cultivat, bàsicament, vinyes i olivars.

Aquest paisatge agrari de conreus i pedres ben disposades esglaonadament avui es troba alterat per l'acció dels agents erosius. L'aigua descalça les pedres i cauen. El petit xaragall que es forma en aquest punt es farà més gran a mesura que l'aigua s'hi escoli. S'inicia així un procés d'erosió del sòl de la feixa abandonada i, en conseqüència, de tot el vessant.

UN ESPAI QUE CAL CONSERVAR

El massís del Montgrí té uns notables valors geològics, botànics, zoològics i paisatgístics —dels quals formen part les activitats agrícoles tradicionals—, és objecte d'estudis i formulacions científiques i és, finalment, el signe d'identitat d'una collectivitat humana: la producció literària i pictòrica i els treballs d'investigació que existeixen a l'entorn del Montgrí ho corfirmen plenament.

Per això, caldria aplicar al massís del Montgrí i les illes Medes la regulació jurídica adequada que permetés de preservar aquest espai de les accions que el malmeten i transformen el seu paisatge i el seu medi natural.